

Salut pública a les **escoles**

**Agència de Salut Pública
de Barcelona**

www.aspb.cat

La salut d'infants i joves, la salut del futur

L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) vetlla per la salut de la ciutadania i de les persones que visiten Barcelona, especialment a través de:

- la valoració de les necessitats de salut de la població;
- el desenvolupament de polítiques i accions de prevenció i control de malalties i de promoció i protecció de la salut;
- la garantia de l'equitat en l'accés de la ciutadania als serveis que els permetin mantenir i millorar el seu estat de salut;
- la contribució al desenvolupament d'un entorn ambiental i social sostenible per a la salut.

En aquest document es presenten les actuacions que l'ASPB realitza i/o proposa als centres educatius de primària i secundària de la ciutat, amb l'objectiu de promoure la salut i/o prevenir problemes que hi estiguin relacionats.

L'entorn escolar, com a espai educatiu i de desenvolupament que acull tota la població infantil i adolescent, és un dels espais on més es pot incidir per generar comunitats més sanes. És per això que des de l'ASPB s'ofereixen diferents actuacions de promoció de la salut pensades específicament per als centres educatius de la ciutat.

El Servei de Salut Comunitària (SESAC), que forma part de l'Institut de Serveis a la Comunitat de l'Agència de Salut Pública de Barcelona, és el principal referent de l'ASPB per a les escoles d'educació primària i secundària de la ciutat.

Garantia de prestació de serveis universals

Brots o malalties transmissibles a l'escola

Actuacions per evitar la transmissió de malalties a l'escola; investigació sobre brots i actuació en cas de declaració de malalties transmissibles de rellevància sanitària (meningitis o tuberculosi...). Les accions poden anar des de l'aportació de material informatiu per a la comunitat escolar fins a la vacunació o tractaments urgents per evitar la transmissió de determinats problemes.

Informació: Servei d'Epidemiologia, tel. 93 238 45 55

Vacunació escolar

Garantia que els infants estiguin protegits contra les malalties vacunables i que aquestes no alterin el funcionament de l'escola. L'ASPB revisa els carnets vacunals per garantir que els infants estiguin protegits contra les malalties vacunables i que aquestes no alterin el funcionament de l'escola i, en alguns casos, administra directament les vacunes que falten.

A més, administra en les escoles les vacunes recomanades pel Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya en l'edat escolar: a 6è de primària contra l'hepatitis, el virus del papil·loma humà i la varicel·la, i a 2n d'ESO contra el tètanus i la diftèria.

Informació: Servei de Salut Comunitària, tel. 93 202 77 34

Prova de la tuberculina

Aquesta prova es realitza als infants de 6-7 anys (1r de primària) per tal de monitorar la incidència de la infecció tuberculosa en la població i per detectar la infecció precoçment i poder establir el tractament corresponent. Actualment es fa a les escoles dels barris que els darrers tres anys han tingut taxes de tuberculosi més altes que el conjunt de la ciutat.

Informació: Servei de Salut Comunitària, tel. 93 202 77 34

Accés a la xarxa d'atenció sanitària

Informació a les famílies d'infants nouvinguts a la ciutat sobre els passos que s'han de seguir per accedir a la xarxa sanitària de finançament públic quan es detecta algun problema a l'escola.

Informació: Servei de Salut Comunitària, tel. 93 202 77 34

Higiene alimentària dels menjadors escolars

Control sanitari de l'activitat i les instal·lacions on s'elaboren i se serveixen els menjars a les escoles, comprovant que es compleixin les condicions exigides per la normativa sanitària vigent per tal de minimitzar els riscos en el servei de menjador dels centres docents.

Informació: Institut de Seguretat Alimentària, isal@aspb.cat, tel. 93 202 92 00, i equip de salut comunitària

Activitats i programes d'educació per a la salut a l'escola

Els programes d'educació per a la salut inclouen materials didàctics de suport a l'aula, que generalment consisteixen en una guia per al professorat i material per a l'alumnat, a més de materials impresos i audiovisuals específics.

Període d'inscripció als programes: mes d'octubre
www.aspb.cat/quefem/escoles/programes/

Formació

L'ASPB organitza cada any tallers de formació per al professorat. Aquests tallers s'ofereixen al llarg del mes de novembre, en sessions de matí i tarda.

També s'ofereixen mòduls de formació sobre educació per a la salut, afectivitat i sexualitat, alimentació i nutrició, i drogodependències, els quals tenen una durada de 15 hores i estan acreditats pel Departament d'Ensenyament.

Programes de prevenció i educació per a la salut

Hi ha diversos fets que aconsellen introduir programes preventius en l'etapa escolar. Alguns dels motius més importants són els següents:

1. Es pot accedir a tota la població durant un temps llarg, fet que permet un treball en profunditat i continuat.
2. La població escolar es troba en l'etapa vital d'aprenentatge, moment clau per desenvolupar conductes que influiran positivament o negativament en la seva salut.
3. Els professionals dels centres educatius són persones especialment dotades per a l'educació.
4. La població jove té problemes i conductes de risc, la prevenció dels quals té una eficàcia provada.

Els problemes que aborda l'ASPB a través dels programes preventius són:

1. Consum de substàncies addictives (tabac, alcohol, cànnabis i altres drogues il·legals).
2. Problemes derivats de la pràctica de relacions sexuals no protegides (embaràs no desitjat i malalties de transmissió sexual).
3. Problemes relacionats amb l'alimentació no saludable i el sedentarisme.
4. Problemes de salut bucodental.

Educació Primària

Prevenió de la càries i promoció d'hàbits saludables

Superdents

Programa de salut dental

- Accions per disminuir els bacteris presents a la placa dental, moderar el consum de sucres i garantir l'aportació de fluor. Glopeigs fluorats a l'aula.
- Assessorament per facilitar la raspallada i foment de l'alimentació saludable.

Informació: Servei de Salut Comunitària, tel. 93 202 77 34

1r d'Educació Secundària Obligatòria

Reducció del tabaquisme

PASE.bcn

Prevenió de l'abús de substàncies a l'escola

- Informació sobre el tabac i els seus efectes. Resistència a la pressió per fumar i habilitats per rebutjar una cigarreta.
- Taller per al professorat (4 hores).

Informació: Servei de Salut Comunitària, tel. 93 202 77 34

2n d'Educació Secundària Obligatòria

Promoció d'una alimentació saludable i prevenció de trastorns alimentaris

CANVIS

Canvis en l'adolescència: nutrició, valoració personal, imatge, salut i activitat física

- Canvis puberals. Reforç de la satisfacció personal. Habilitats per triar aliments saludables. Promoció de l'activitat física.
- Taller per al professorat (4 hores).

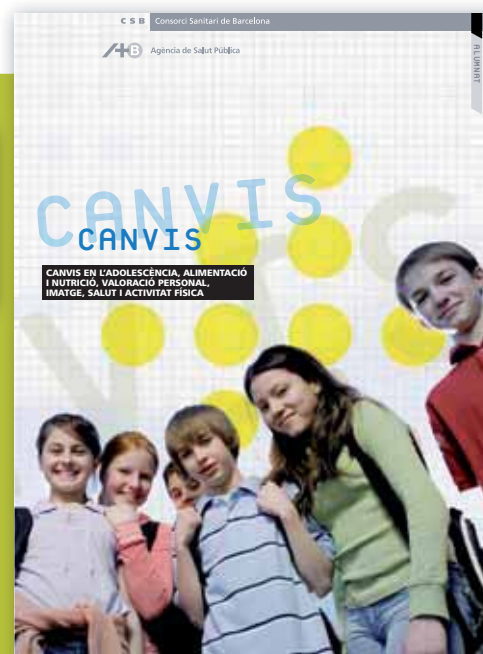
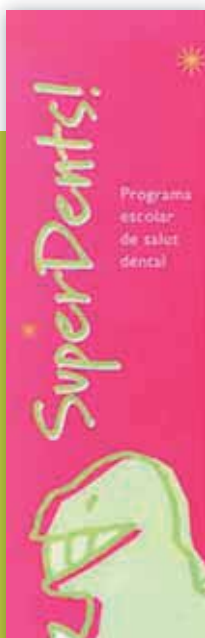
Informació: Servei de Salut Comunitària, tel. 93 202 77 34

Reducció de tabaquisme (reforç)

Classe sense fum

- Compromís d'una classe d'estar-se 6 mesos sense fumar.
- Pressió positiva del grup per no fumar. Hi ha tres premis locals que se sortegen entre les aules que arriben al final i un premi al millor eslògan.
- Reunió preparatòria per al professorat (2-3 hores).

Informació: Servei de Salut Comunitària, tel. 93 202 77 34

3r d'Educació Secundària Obligatòria

Disminució del consum d'alcohol i drogues il·legals i de les conductes conflictives que se'n deriven

Sobre canyes i petes

Programa d'educació sobre addiccions

- Reflexió i presa de decisions responsables sobre la conducta en relació amb diverses situacions conflictives, algunes de les quals tenen relació amb el consum de drogues. Aclariment de conceptes sobre drogodependències. Situacions de consum. Pressió social i de grup. Presa de decisions.
- Taller per al professorat (4 hores).

Informació: Servei de Salut Comunitària,
tel. 93 202 77 34

3r i 4t d'Educació Secundària Obligatòria, Batxillerat i Cicles Formatius de Grau Mitjà

Prevenició de les relacions sexuals no protegides

Parlem-ne; no et tallis!

Programa de prevenició de conductes sexuals de risc

- Treballa coneixements, creences, actituds, habilitats de comunicació i de presa de decisions en relació amb: l'educació afectiva i sexual, l'embaràs adolescent, les malalties de transmissió sexual, incloent-hi l'HIV-sida, la diversitat sexual i la diversitat cultural.

- El professorat, en base a les característiques concretes de l'alumnat, les característiques del centre i les seves preferències, pot triar entre dos itineraris. L'itinerari 1 consta de sis activitats portades en la seva totalitat pel professorat. L'itinerari 2 consta de quatre activitats, dues de les quals són portades a terme per l'alumnat. El programa inclou activitats d'entorn, com la visita a un centre d'atenció a la salut sexual i reproductiva, i material de suport.

Informació: Servei de Salut Comunitària,
tel. 93 202 77 34

3r i 4t d'Educació Secundària Obligatòria, Batxillerat i Cicles Formatius de Grau Superior

Presentació del Laboratori i visita a les instal·lacions

Visites educatives al Laboratori de Salut Pública

- Presentació sobre la missió del Laboratori i sobre les anàlisis que s'hi duen a terme, les matrius analitzades i els mètodes analítics emprats. Visita guiada per les instal·lacions, per veure com es fan les anàlisis i l'instrumental que s'utilitza als serveis de Microbiologia i Química.
- Durada aproximada de 2 hores. Grups de 18-20 alumnes.

Informació: Laboratori, tel. 93 443 94 01

Orientació i assessorament a les escoles

Fem salut!

Estratègia que proposa realitzar un procés participatiu en el qual professorat, famílies i alumnat acorden i desenvolupen accions al centre educatiu per tal d'aconseguir un entorn saludable i dotat de mesures preventives.

S'ofereix la participació dels centres educatius implicats en un grup de treball que té el suport de l'Institut de Ciències de l'Educació (Universitat de Barcelona), amb els objectius de facilitar l'intercanvi d'experiències i fomentar l'aprenentatge comú. Aquesta activitat s'inclou en el Pla de formació permanent del Departament d'Ensenyament i proporcionarà un certificat de 45 hores de formació reconegudes.

El mes de juliol es realitzen 15 hores de formació sobre l'estratègia en un curs acreditat pel Departament d'Educació.

Guia d'actuació:

www.aspb.es/quefem/docs/Fem%20salut.pdf

Servei d'orientació sobre drogues (SOD)

Espai que atén adolescents i joves fins als 21 anys consumidors de drogues i a les seves famílies.

Ofereix assessorament i atenció individualitzada a adolescents i joves consumidors de drogues i també assessora i atén les famílies amb fills i filles consumidors.

Es pot accedir al SOD per pròpia iniciativa, de l'adolescent o jove, o de la seva família, o per derivació de qualsevol professional dels àmbits sanitari, social, educatiu i comunitari.

Telèfon: 93 237 87 56

Menús escolars

L'ASPB ofereix a les escoles la possibilitat de fer la revisió del menú, retornant-los un informe amb els resultats obtinguts segons el protocol consensuat amb el Departament de Salut.

Altres temes de salut

Enquestes i treballs de camp

Des dels anys 80 i cada quatre anys, l'ASPB du a terme l'enquesta FRESC, una enquesta sobre factors de risc en escolars de secundària de la ciutat de Barcelona que serveix per orientar millor les diferents estratègies preventives a les necessitats de cada moment.

D'altra banda, des de l'ASPB es dissenyen nous programes preventius; aquest disseny i la posterior avaluació de la seva efectivitat requereixen 2-3 anys de dedicació.

Cessació tabàquica grupal per a treballadors de centres escolars

Aquesta activitat pretén facilitar la prevenció del tabaquisme en l'entorn escolar a través de grups de cessació tabàquica en què participen els adults del centre que són fumadors i volen abandonar l'hàbit.

El Servei de Salut Comunitària (SESAC) és el referent principal de l'Agència de Salut Pública de Barcelona per a les escoles de la ciutat. Per a qualsevol dubte o aclariment, aquest servei pot fer-vos d'interlocutor.

Podeu contactar amb el SESAC al telèfon 93 202 77 34.

O amb l'equip de salut comunitària al qual està adscrit el vostre centre i que el visita regularment.

També hi ha informació disponible a

www.aspb.cat/quefem/promociosalut.htm

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

**Agència
de Salut Pública**

Pl. Lesseps, 1
08023 Barcelona
Telèfon 93 238 45 45
Fax 93 217 31 97
www.aspb.cat